INSPEKTOR ARMII GEN. DYW. FABRYCY KAZIMIERZ

L. dz. 1300/tjn. 39.

L. ew. 5

Tajne.

64/39

SPRAWOZDANIE

Z ĆWICZENIA MIĘDZYDYWIZYJNEGO NA WOŁYNIU 1938.

płk. dypl. Bokiej

Załączniki

Warszawa, marzec 1939 roku.

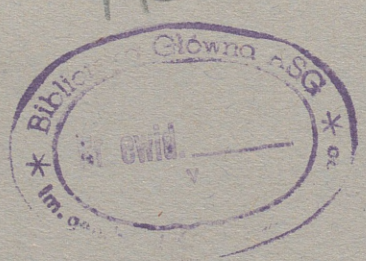

R G B WH GR BL
Grey Scale #13
C M Y K
DANES-PICTA .COM
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Załącznik I


Inches
Centimetres
Colour Chart #13
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
DANES-PICTA .COM

Załącznik I

76536



Strona czerwona.

Wręczone dcy III korpusu w Równem
dnia 14.IX.godz.10.00.

Sytuacja wyjściowa dla dcy III korpusu.

I. Położenie ogólne /szkic Nr 1/.

Działania wojenne na froncie płdn.-zach. rozpoczęły się dnia 12.IX. natarciem silnych oddziałów osłonowych czerwonych, które otrzymały zadanie zdezorganizować mobilizację niebieskich, oraz uchwycić podstawy wyjściowe dla natarcia koncentrujących się sił głównych.

Rozwój działań wstępnych do dnia 14.IX. na poszczególnych odcinkach frontu miał przebieg następujący:

Na płdn.od Prypeci oddziały 4 armii zdobyły przejścia przez Horyń w Stepaniu i Deraźnem.

W korytarzu rówieńskim III korpus 2 armii przeszedł Stubłę.

W rej.Małego Polesia oddział wydzielony 2 armii opanował rej.Spasów /10 km wsch.Warkowicze/, Białaszów /3 km płdn.-zach. od Mizocza/, Buderaż. Npl broni rej.Listwin /12 km zach.Mizocza/ - Wlka Moszczanica /8 km płdn.-zach.od Mizocz/.

Na płdn.od Małego Polesia natarcie II korpusu zostało zatrzymane na ogólnej linii: Wlka Moszczanica - Wiśniowiec - rz.Seret.

Niebiescy potrafili przeprowadzić mobilizację swych oddziałów osłonowych. Rozpoznanie lotnicze nie zdołało stwierdzić koncentracji większych sił npla na zach.od linii Styru i Ikwy.

Strona niebieska.

Sytuacja wyjściowa z dnia 14.IX.godz.18.00.

I. Położenie ogólne /szkic Nr 1/

Działania wojenne na froncie płdn.grupy armii rozpoczęły się w dniu 12.IX. natarciem czerwonych, które odrzuciło słabe oddziały osłonowe niebieskich, wysunięte nad granicę dla zabezpieczenia koncentracji sił głównych. Mobilizacja w garnizonach nadgranicznych została zakończona dnia 10.IX.

Dca armii ocenia, że natarcie czerwonych to zaczepna osłona ich koncentracji. Celem tych działań jest prawdopodobnie uchwycenie w terenie dogodnych podstaw wyjściowych dla uderzenia sił głównych.

Zamiarem dcy armii jest pobicie tych wysuniętych oddziałów npla przed wkroczeniem ich gros.

Rozwój działań wstępnych do dnia 14.IX. miał przebieg następujący:

Na południe od Małego Polesia czerwoni nie zdołali przełamać obrony S.G.Op."Brody" na linii: Wlk.Moszczanica /8 km płdn.zach.od Mizocz/ - Baszkowce /12 km płnc.-wsch.Krzemieniec/ - Wiśniowiec - rz.Seret.

W rej.Małego Polesia Oddział Wydzielony 13.armii w styczności ze słabymi siłami czerwonych na linii: Listwin /15 km wsch.od Dubna/ - Wlk.Moszczanica.

W korytarzu rówieńskim 5 dk. z 13.armii została odrzucona na rz.Putiłówkę.

Na linię rz.Styr i Ikwa zostały wysunięte oddziały: w Dubnie z 21.d.p., w Młynowie z 3.d.p., w Łucku z 30.d.p.

Na froncie 15.armii npl zdobył przejścia przez Horyń w Deraźnem i Stepaniu, niebiescy wycofują się na Styr.

II. Położenie szczegółowe 13.armii dnia 14.IX.g.18.00.

5 dk. miała zadanie bronić linii rz.Stubły do dnia 16.IX. aby osłonić koncentrującą się na zachód od Stubły 13.armię. W dniu 14.IX. po południu npl sforsował piechotą Stubłę w Klewaniu, Bielowie i Peresopnicy, wykonując równocześnie uderzenie bryg.panc.i kaw. wzdłuż szosy Równe - Młynów, co zmusiło 5 dk. do odejścia na zachodni brzeg Putiłówki.

Straże tylne dywizji, pozostawione na wschodnim brzegu zostały do godz.18.00 odrzucone za rzekę.

Po stronie npla stwierdzono siły około 1 dyw.piech. /13.dp./, bryg.panc.-mot. i bryg.kawalerii /2-3 pułków/. Czerwoni rozporządzają dużą przewagą broni panc.i lotnictwa.

Na przedmościach:
- w Dubnie O.W.z 21 dyw.piech.- organizuje przedmoście i dozoruje Ikwę od Dubna /wł./ - do m.Pekałów /wył./,
- w Młynowie O.W.z 3 dyw.piech.- organizuje przedmoście i dozoruje Ikwę od m.Pekałów wł. /1 km płdn.-wsch.od m.Młynów/ do m. Targowica /wł./,
- w Łucku O.W. z 30:d.p.

Siły główne 13.armii zbierają się:

- 21 dp.w rej.Ptycza - Budy - Pełcza - Sady Wielkie - do dnia 16.IX. godz.05.00,
- 3 dp. w rej.Dębowa Karczma - Złoczówka - Boremel - Kołodeż - dnia 15.IX.godz.04.00,
- 30 dp. w rej.Czaruków - Górka Połonka - Korszów - dnia 16.IX.godz.15.00.

Kierunek natarcia npla wskazuje na to, że będzie on dążył prawdopodobnie do uchwycenia przejść przez Styr w Łucku dla gros sił czerwonych, które zbierają się na wschód od Horynia.

Wręczone dcy 5 dk. w Nowosiółkach
dnia 14.IX.godz.18.00.

13.Armia
Sztab

L.dz. /III.

Wytyczne dla dowódcy 5.dyw.kaw.

I. Kierunek natarcia npla wskazuje na to, że będzie on dążył prawdopodobnie do uchwycenia przejść przez Styr w rej.Łucka dla gros sił czerwonych, których koncentracja, według posiadanych wiadomości, nie jest jeszcze zakończona.

II. Zamierzam osłonić koncentrację armii:
Na Styrze od Łucka do Targowicy - zgrupowaniem dcy 5 d.k.
Na Ikwie - wysuniętymi oddziałami 3 i 21 d.p.
Po zakończeniu koncentracji przewiduję przejście do przeciwnatarcia.

III. Zadanie 5 d.k.:
1/ Do zmierzchu dnia 15.IX. niedopuścić npla do linii rz.Styr;
2/ Bronić rz.Styr na odcinku: Perekładowicze /2 km płnc.-zach. Targowica/ wł. - kol.Kniahininek /6 km płnc Łuck/ wł.- organizując przedmoście w Czeknie.
3/ C.W.30 dp. podporządkowuję Panu Generałowi z tym, że jako ostateczną linię obrony przedmościa utrzymać: kol.Lidawka - Barbaroszna - Biwaki.

Obsadę przedmościa w Łucku wzmocnić całą piechotą KOP z art. w tym celu oddaję do dyspozycji kolumnę samochodową w Stara Ołyka od godz.05.00 dnia 15.IX., która po wykonaniu zadania powraca do dysp.dcy Armii.

W Targowicy przeprawę ubezpiecza komp.etapowa, obsadzając wsch.brzeg rzeki.

Na Ikwie obsadzają przedmościa od dn.14.IX. godz.18.00:

- w Dubnie - oddziały 21.dp.,
- w Młynowie - oddziały 3.dp.

W Czeknie, plut.pontonowy i komp.sap.armii organizują przeprawę do użytku 5 dk.

Osłona i ubezpieczenie przeprawy staraniem dcy 5 dk.

IV. Do dyspozycji Pana Generała oddaję:

1/ komp.sap.zmotoryzowaną w Horodnica Wielka - dnia 14.IX. od godz.18.00.

2/ komp.czołgów rozpoznawczych w kol.Horodnica - dnia 14.IX. od godz.18.00.

V. M.p.dcy 5 dk. po wycofaniu - Połonka /6 km płdn.od Łucka/.

VI. Do Demidówki przybywa dca 1 Grupy Oper.dnia 14.IX.godz.18.00.

Rozkaz szczególny dla dowódcy 3 dyw.piech.

I. Kierunek natarcia npla wskazuje na to, że będzie on dążył prawdopodobnie do uchwycenia przejść przez Styr w rej.Łucka dla gros sił czerwonych, koncentracja których, według posiadanych wiadomości, nie jest jeszcze zakończona.

II. Zamierzam osłonić koncentrację armii:

Na Ikwie - wysuniętymi oddziałami 3 i 21 dp.

Na Styrze od Łucka do Targowicy - zgrupowaniem dcy 5 dk.

Po zakończeniu koncentracji przewiduję przejście do przeciwnatarcia.

III. Zadanie 3 dyw.piech.

O.W. w składzie: 1 pułku piech.z dyonem art.lekkiej,kaw.dyw., baonem sap.i plut.łączn.z komp.telef. zorganizować i bronić przedmoście w Młynowie dla wyjścia dyw.w kierunku płnc. wzgl.płnc.-wsch. Dozorować Ikwę od m.Pekałów /1 km płdn.-wsch.od m.Młynów/ włącznie - do m.Targowica /wł./. Siły główne dywizji, zebrane dnia 15.IX. godz.04.00 w rej.Dębowa Karczma - Złoczówka - Boremel - Kołodeż ukryć przed rozpoznaniem lotniczym, szczególnie w miejscowościach położonych bliżej Styru. Przewidziany ruch dywizji na Młynów.

W Dubnie O.W.21.dp. broni przedmościa, jej oddziały dozorują Ikwę od Dubna do m.Pekałów /wył./. Na płnc od Targowicy będą /po wycofaniu się/ bronić przejść przez Styr oddziały 5 d.k.

W m.Targowica przeprawę ubezpiecza komp.etapowa, obsadzając wsch.brzeg rzeki. Kompanię tę podporządkowuję dcy 3 dp.

IV. M.p. 13 armii - Łuck - Kierownictwo ćwiczeń.
" 3 dyw.piech. - Młynów.
" 21 " " - Dubno.
" 5.d.k. - Nowosiółki /7 km płn.-wsch.od Ostrożec/
- Połonka 6 km płdn.od Łucka /po wycofaniu/.

Rozkaz szczególny dla dowódcy 21 dp.

I. Kierunek natarcia npla wskazuje na to, że będzie on dążył prawdopodobnie do uchwycenia przejść przez Styr w rej.Łucka dla gros sił czerwonych, koncentracja których, według posiadanych wiadomości, nie jest jeszcze zakończona.

II. Zamierzam osłonić koncentrację armii:

Na Styrze od Łucka do Tagowicy - zgrupowaniem dcy 5 dk.

Na Ikwie - wysuniętymi oddziałami 3 i 21 dp.

Po zakończeniu koncentracji przewiduję przejście do przeciwnatarcia.

III. Zadanie 21 dyw.piech.:

O.W. w składzie: 1 pp.z dyonem a.l., kaw.dyw., baonem sap. i plut.łączn.z komp.telef. zorganizować i bronić przedmoście w Dubnie dla wyjścia dywizji w kierunku płnc. Dozorować Ikwę od Dubna /wł./ do m.Pekałów /1 km płdn.-wsch.od m.Młynów /wył./. Siły główne dywizji, po wyładowaniu się w ciągu dnia 15 i w nocy z 15/16.IX. na stacjach Rudnia Poczajowska, Werba, Kamienica, zebrać w rej.Ptycza - Budy - Pełcza - Sady Wielkie. Zależy mi, aby tak wyładowania, jak domarsze do miejsc postoju i postoje, ukryć przed rozpoznaniem lotniczym npla. Osłona wyładowań przez lotnictwo zapewniona będzie przez dcę Gr.Op. W Młynowie organizuje przedmoście - O.W.3 dyw.piech.

IV. Rozgraniczenie pomiędzy 21 dp. i O.W.13 armii - Strakłów Czeski /4 km płdn.od Dubna/ - Mirohoszcza - Warkowicze - Ulbarów - Arestów /wł.dla 21 dp./ - Zdołbunów /wył./.

V. M.p. dcy 13.armii - Łuck - Kierownictwo ćwiczeń,

" " 21 dp. - Dubno,

" " 3 dp. - Młynów.

Rozkaz szczególny dla dcy I.Gr.Op.

I. Zamierzam osłonić koncentrację 13.armii:

Na Ikwie - wysuniętymi oddziałami 21 i 3 dp.

Na Styrze od Łucka do Targowicy - zgrupowaniem dcy 5 dk.

Po zakończeniu koncentracji przewiduję od dnia 17.IX. przejście do przeciwnatarcia:

- z rej.Dubna i Młynowa I.Gr.Op.w składzie: 21 i 3 dp.,
- z rej.Łucka - 30 dp.i 5 dk.

Pas działania 13 armii:

Granica płnc.: kol.Kniahininek /6 km płnc Łuck/ - Żydyczyn /wył./, Kiwerce - Boruchów - Kotów - Moszczanica - Dubiszcze - Orżew /12 km wsch.od Klewania/ - /wszystkie miejscowości wł.dla 13 armii/.

Granica płdn.: Beresteczko - Wołkowyje - Pełcza - Wolica /6 km płdn.od Dubna/ - Obhów /10 km zach.od Wlk.Moszczanica/ - rz.Switeńka - Zbyteńka /wszystkie miejscowości wł.dla 13 armii/.

Rozgraniczenie pomiędzy 21 dp.i O.W. 13 armii: Strakłów Czeski /4 km płdn.od Dubna/ - Mirohoszcza - Warkowicze - Ulbarów - Arestów /wł.dla 21 dp / - Zdołbunów /wył./.

II. Pan Generał obejmuje dowództwo I Gr.Op.w składzie: 3 i 21 dp.

21 dp - wyładowuje się w dniu 15.IX.i w nocy z 15/16.IX. na stacji Rudnia Poczajowska - Werba - Kamienica, po czym zbiera się w rej.Ptycza - Budy - Pełcza - Sady Wielkie.- Wyładowanie należy osłonić przydzielonym dyonem myśliwskim, maskując ruch i rejon zgrupowania dywizji.

3-cią dyw.piech. należy przesunąć w nocy z dnia 15/16.IX. do rej.Smordwa - Bokujma - Rudka /3 km wsch.Demidówka/ - Adamówka w ten sposób, aby ukryć ruchy i postój przed rozpoznaniem lotniczym npla.

Do dyspozycji oddaję od dnia 14.IX. godz.18.00.:

- Baon czołgów w składzie: - Dublany /2 km płn.Demidówka/
  komp.V.i komp.T.K.
- 20 dyon myśliwski /2 esk/- Werbeń /10 km płdn.-zach.Demidówka/
- Eskadrę R.61 /rozpoznawcza/- Kniahinin /5 km płnc Demidówka/
- " O.1. /obserwacyjna/- kol.Dąbrowa /8 km płnc-wsch.Demidówka/
- 10 komp.balon. - Bokujma
- Dyon art.ciężkiej - Rohoźnė /2 km płdn.Demidówka/
- Komp.telef:i plut.radio - Demidówka.

III. M.p. dcy 13 armii - Łuck - Kierownictwo ćwiczeń
" " I.Gr.Op. - Demidówka
" " 5 dk. - Nowosiółki /7 km płnc-wsch.od Ostrożca/
- Połonka /6 km płdn.od Łucka /po wycofaniu się.
" " 21 dp. - Dubno
" " 3 dp. - Młynów.

---:oOo:---

WM

Biblioteka Główna SGGW
Im. gen. Broni
60536

Załącznik II

Ćwiczenia m-dyw. na Wołyniu
1938.

Położenie str. 15.II. rano.

Skala
1:100.000

P. KOP.

P. Kaw. KOP.

44.p.p.

13.d.p.

43.p.p.

45.p.p.

OLYKA

q.13^00 O.IV. B.S.+2 szw.

Ostrożać

Suchowce

B.S.

Krasowa

B.K.

S.D.K.

Podolska

B.K.

Podjazd nr. 1.

q.13^00

q.10^15

21.p.u.

q.7^20

2.p.s.k.

q.6^50

21.p.u.

19.p.u.

2.p.s.k.

1.B.K.

Służby

10. Br. Panc. Mot.

RÓWNE

III. Korpus

Hruszwica

O.IV.

8.p.p.

3.d.p.

O.IV. 21.

1.p.s.p.

Młodawa

Ikwa

DUBNO

21.d.p.

Strona niebieska
Strona czerwona

Ćwiczenia m-dyw na Wołyniu
1938.

Położenie stron dn. 15. IX. wiecz.

1 : 100 000

35. p.p.

O.W. 30. D.P.

Pułk K.O.P.

dac z 6. p.a.c.

ŁUCK

Styr

44. p.p.

Pułk Kaw. K.O.P.

P. d. 13.

OŁYKA

„Kresowa" B.K.

Pułk Kaw.

B.S. 3szw.

kol.

5. D.K. z 15/16.

21. p.uł

Czarukow

30. D.P.

„Podolska" B.K.

Pułk Kaw.

„Kres" B.K.

5. D.K.

„Podol." B.K.

1. B.K.

Komp. etap.

Ikwa

24. p.uł.

10. Br. Panc. Mot

O.W.

10. p.s.k.

8. p.p.

3. d.p.

O.W. 21.

3. D.P.

Boremal

3. D.P.

15/16.

I. G.O.

Demidówka

Ikwa

1. p.s.p

DUBNO

21. d.p.

Strona niebieska
Strona czerwona

Ćwiczenia m-dyw. na Wołyniu
1938.

Położenie str. 17. IX. rano.

Skala
1:100.000.

N

Zgrup. gen. Cehaka.

30.d.p.
82.pp.
Korszów
84.pp.
30.

Caporów

Br. „Podol."

Dyon. Kaw.

Stur

Krupa

KOP.

35.pp.

43

43.

ŁUCK

Br. „Kres"
+ b. ş.
+ kol.

45.

13.d.p.

13.

44.

44.

45

2.ps.

Br. Panc. Mot.

24.p.ut.

10.

Ostrożec

10.pp.s.k.

2.ps.

Chortupy

OŁYKA

Knierut

Br. Panc.

1.

1.B.K.

6

Poşnikow

27.

27.d.p.

24.

50.

23

Pianie

8pp

Szw. 14.p.ut.

Radomyś

Ikwa

Stur

Krasne

Ostryjów

B. 7.pp.

7.pp. bez b.
z dyon art.

I.G.O.

Młynów

Gros 3.D.P.
Straż przedn. 9 pp.
dyon a.l.
bat. 105.
Siły gł. 8. pp.
dyon art.
dac.
4. dac.
10. komp. bal.
baon p. panc.

Gros 21.D.P.
Straż przedn. 3.pp.
dyon a.l.
Siły główne 4. p.ş.p
dyon a.l.
dyon a.c.

1. p. . p.
dyon a.l.

21.d.p.

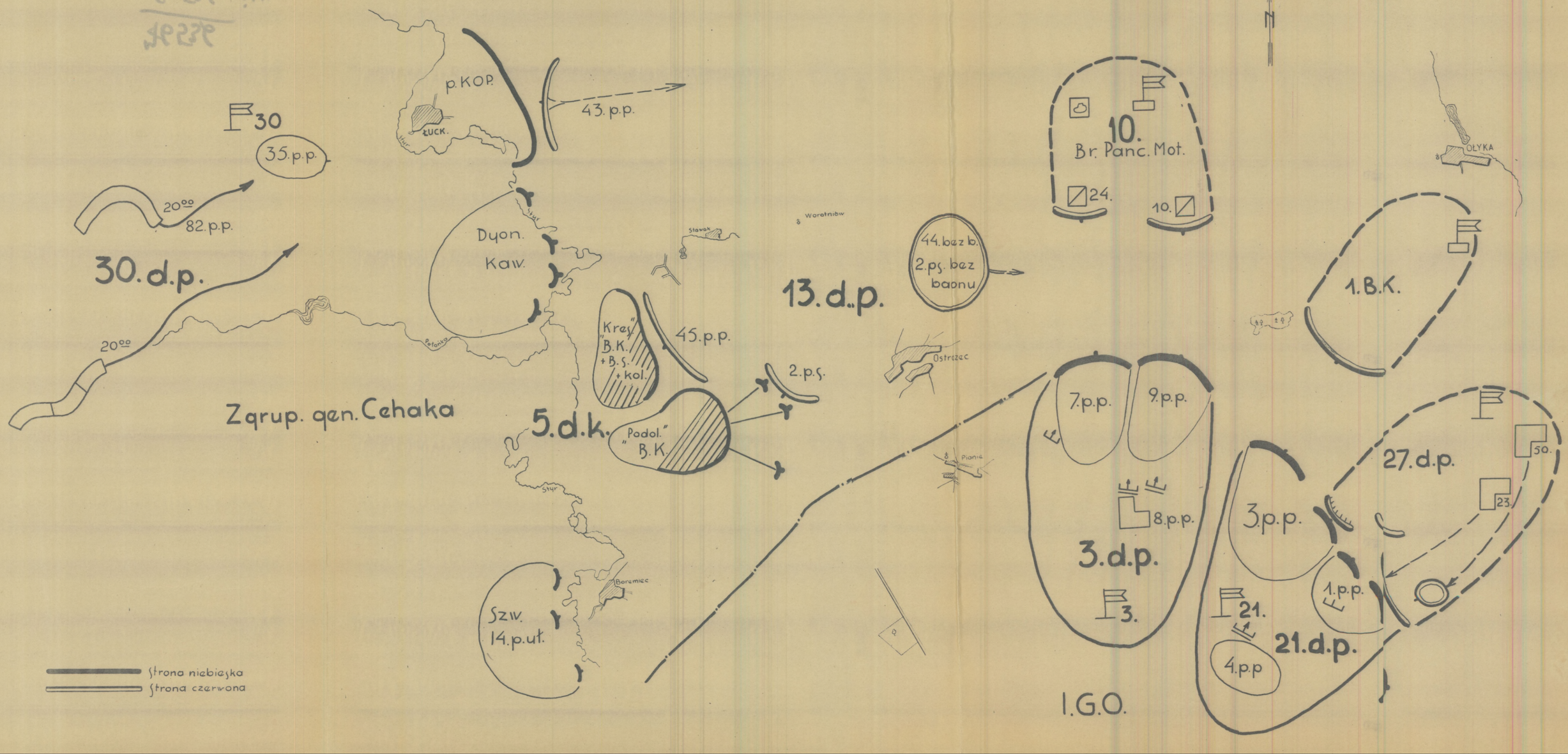
DUBNO

Strona niebieska
Strona czerwona

Ćwiczenia m-dyw na Wołyniu
1938.

Położenie str. 17.IX. wieczór.

Skala
1:100.000.



Strona niebieska
Strona czerwona

Ćwiczenia m-dyw. na Wołyniu
1938.

Położenie str. 18.IX. sytuacja końcowa

Skala
1:100.000

p.43.bez.
baon.

13.d.p.

82.pp.

baon43.

10.B.Panc.

30.D.P.

35.pp.

baon pS

84.pp.

KOP

Krupa

/3 putki/
„Podolska"
B.K.

10.pSk

24.pKaw.

„Podol." B.K.

1.pKaw.
B.S.

p.d.
13.dp

1.B.K.
2. 19. 21.
P.Kaw.

5.D.K.

„Kraś."
B.K.

Ostrożec

8 i 9 pp.

3.D.P.

3

Dca

27.dp.

III/50

p.d.27.
4 baony

50.p.p. bez b.

3.p.p.

7.pp.

21.D.P.

4.pp.
1.pSp

23.pp.
bez b.

21.

I.G.O.

strona niebieska

strona czerwona

I.G.O.

Młynów

Ćwiczenia m-dyw. na Wołyniu
1938.

Położenie str. 18.IX. rano.

Skala
1:100.000

Zgrupowanie
gen. Cehaka

35.pp.
Stur
82.
O.W.
30.D.P.
ŁUCK
30.
30.D.P.
pułk
KOP.
Omszanik Mt.
84.
Stur
Potorno
Stur
Stur

„kres."
B.K.
45.
5.D.K.
„Pod."
B.K.

Targowica
komp.
etap.
Ilkiwa

p.43.bez
baon
13.d.p.
baon 43.
baon pg.
2.pg.
pd.13.
6³⁰
6⁰⁰
Ostrożec

Chortupy
10.B.Panc.
Buttyńska
III.
OŁYKA

10.pgk
5⁰⁰
24i.p.k.
6²⁰
6²⁰
1.B.K.
2,19pk
2,19,21
P.Kaw.
10³⁰
19.pu
10³⁰
8i9.p.p.
3.D.P.
3.
Dcia
7.pp.
11⁴⁵⁰
27.d.p.
p.d.27.
4 baony
50.pp. bez b.
3i4pp
21.D.P.
1.psp
23.pp.
bez b.
7⁰⁰
21.

I.G.O.

Strona niebieska
Strona czerwona

I.G.O.
Młynów

Cwiczenia m-dyw na Wołyniu
1938.

Położenie stron dn. 16.IX.

1: 100 000

13. d.p.

10. br. panc. mot.

1. b. k.

30. d.p.

3. d.p.

21. d.p.

Br. „Kresowa"

Br. „Podolska"

Baon strzel. + kol.

6. p.s.k

6. d.a.c.

K.O.P.

Pułk KOP.

P. d. 44 i 43. p.p.

35. p.p.

45. 2baony

III/45. p.p.

24. ut.

ppłk. Cieszliński

płk. Dworak

14. ut.

21. ut.

19. ut.

2. p.s.k.

O. W. 3. dp.

O. W. 21. d.p.

wypady nocne

komp. etap.

Korszów

Nieswicz

Stur

Łuck

Otyka

Malin

Ostrożec

Pianie

Wygoda

Zady

Młynow

Ikwa

Podhaice

Złodziejska Dolina

DUBNO

Smordwa

Sady Małe

Mała Milcza

Kopacze

Nowiny

Kol. Wydumki

strona niebieska
strona czerwona

76556-
G0536-14

Załącznik III

76536

S P R A W O Z D A N I E

Z G R Y W O J E N N E J W R Ó W N E M.

76596

Dtwo czerwonych, wobec niekorzystnego własnego położenia, zamierza wszelkimi możliwymi środkami opóźnić koncentrację niebieskich. Zamiar ten ma być zrealizowany przez dokonanie zniszczeń na liniach kolejowych, oraz przez uderzenie na rejon koncentracyjny. W tym celu II korpus w składzie: 15 + 16 dp., 4 bk. + 11 br.panc. + 2 p.a.c. otrzymuje następujące zadania:

- wykonanie zniszczeń na linii kolejowej Brody - Dubno,
- opanowanie rejonu Krzemieniec, skąd być gotowym do uderzenia w kierunku na Beresteczko lub na Dubno.

Pas działania jak na szkicu.

Na Równe i Tarnopol uderzają dwa inne zgrupowania.

II. Rozkazy dcy korpusu i krótki przebieg wypadków.

W wykonaniu zadania dca II korpusu zamierza opanować Krzemieniec, działając od wschodu i południa. Działanie to osłonić od południa.

Zadanie ma być wykonane w ciągu 3 dni:

11.IX. - przegrupowanie jednostek

12.IX. - opanowanie wyjść z rzeki Wilji

13.IX. - opanowanie Krzemieńca i wyjść na Beresteczko /rej Buża Góra/ i Dubno /rejon Andrucha - Moczary - Stożek/.

Dzień 12.IX.

1. Rozkaz na dzień 12.IX. /w wyciągu/:

a/ Zamiar: uderzeniem 15 i 16 dp. opanować wyjścia na zachód z rzeki Wilji na odcinku Szumsk - Matwijowce, jako podstawę do dalszych działań na Krzemieniec.

Działanie to osłonić od południa Brygadą Kaw.

Zachować odwód /11 br.panc.i oddziały graniczne/ do ewent. działania na południowym skrzydle 16 dp.

b/ Zadania: 15 dp. + I/2.p.a.c. + b.sap./bez komp.tylko do czasu przekroczenia rz.Wilji/ uderzeniem po osi Karasicha-Bryków - Laszówka przełamie opór przeciwnika i opanuje wyjścia z rz.Wilji, obsadzając jako podstawę do dalszych działań zaczepnych zachodnie skraje lasów Żołobki - wzg. wschód m.Ludwiszcze i wzgórza północ Cecyniówka.

16 dp. + komp.sap., działając silnym prawym skrzydłem po osi Jampol - Zahajce - Kartynburg, ma opanować wyjścia z Wilji na zachód na linii Cecynówka - wzg.316.o.- Kartynburg jako podstawę do dalszych działań na zachód.

4 bk. osłoni działanie II korp. od południa, działając po osi Łanowce - Wiśniowiec.

Odwód - oddziały pograniczne - po przekroczeniu 15 i 16 dp. zbiorą się w rejonie Michałówka - Zahorce.

- 11 br.panc. - w rejonie Teofipol w gotowości do działania w kierunku zachodnim.

2.Przebieg wypadków.

15 dp.,po spędzeniu słabych oddziałów, przechodzi o godz. 9.30.pod rzekę Wilję, gdzie natrafia na silny opór.

O godz.14.30. forsuje rz.Wilję i posuwa się w nakazanym kierunku.

16 dp.- o godz.6.50.opanowuje przeprawy na Horyniu pod Lepieszówką i Pańkowce i bez większego oporu posuwa się na Kartynburg. O godz.15-ej zajmuje Zahajce Wielkie.

O godz.17.30 15 dp.opanowała Zaleśce Szumskie,zachodni kraj lasu Żołobki i Kociaczyn, a 16 dp. - zachodni skraj

Cecyniówka - Kartynburg - Podhajce.

Na linii Dąbrowa - Tyławka - Ludwiszcze - m.Wilja - Rybcza niebiescy stawiają silny opór, wobec czego dalszy ruch został przerwany i obie dp. pozostały na noc na osiągniętej linii. 4 br.kaw. na skutek uderzenia przez kaw. niebieską z rej.Bereżanki i Julińce, zmuszona była około godz.10-ej cofnąć się na rz.Żerdź, gdzie ugrupowała się obronnie. O godz.15-ej wyszło ponowne natarcie, lecz załamało się na linii obronnej.

Dzień 13.IX.

1/ Rozkaz na dzień 13.IX.

a/ Zamiar:Uderzeniem od płdn.i wschodu opanować Krzemieniec.

b/ Zadania:

15 dp. - ma opanować Krzemieniec i przygotować sobie podstawy wyjściowe w kierunku na Dubno na linii Andrucha - Moczary.

16 dp. - Uderzeniem z płdn. opanuje płdn.część Krzemieńca po czym zapewni sobie podstawy wyjściowe na kierunku Beresteczko w rejonie Buża Góra.

4 b.k.+ baon graniczny - w wypadku odejścia kawalerii npla osłoni działanie korpusu od południa i opanuje rejon Zwiniacze - Krzemieniec Wielki. W wypadku pozostania kawalerii npla, niedopuścić jej do uderzenia na nasz bok i tyły.

11 br.panc. + baon gran. - odwód w rejonie Michałówka - Miziuryńce - Radoszówka.

2/ Przebieg wypadków.

15 dp. - o godz.7.30. po spędzeniu czat, opanowana wzg.330

i zachodnie skraje lasków Biały Kamień.
Natarcie na Baszkowce nie miało powodzenia. Dalsze natarcie załamało się w ogniu piechoty i artylerii.
16 dp. - po spędzeniu czat opanowała o godz.9-ej m.Szpikołosy i skraje lasków na wschód od Szpikołosy.

Około 14-ej godz. wyruszyło zorganizowane natarcie 15 dp. i około godz.18-ej dp. opanowała Czugale i trwają walki o górę Sukilja.

Słabe batarcie na Baszkowce nie ma powodzenia.
O tejże godzinie zorganizowane natarcie 16 dp. doprowadziło do opanowania wzg. Podwysokie. Dalsze natarcie nie ma widoków powodzenia.

4 Br.Kaw. - na skutek wycofania się w nocy kawalerii niebieskiej, osiągnęła o godz.10-ej rejon Okniny Wielkie. Na skraju lasu /zachód Okniny/ B.K. napotyka na opór przeciwnika.
Rzucone o godz.15-ej 11 br.panc. i 4 bk. - na rejon Horynka - Kuniniec Wielki, zmuszają do odwrotu npla.
Pościg broni panc. na Zwiniacze doprowadza do rozbicia 1 pułku kaw. niebieskiej, gros której wycofało się na Zaleśce.
Około godz.18-ej - 4 Bk. i 11 br.panc. osiąga rejon Zwiniacze - Zaleśce.

Decyzja na dzień 14.IX.

a/ Zamiar: - pobić npla w rejonie Krzemieniec osłaniając się od płdn. - zach.

b/ Natarcie:

15 i 16 dp. przegrupują się i po krótkim przygotowaniu artyleryjskim natrą o godz.4.00 dnia 14.IX. na dotychcza-

sowych kierunkach z zadaniem opanowania przedmiotów nakazanych rozkazem operacyjnym Cz.I.na dzień 13.IX.

Wsparcia całością artylerii Korpusu na korzyść 16 dp. z możnością wsparcia częścią artylerii natarcia 15 dp.

c/ Osłona:

4 Bk. z rejonu Zwiniacze Zaleśce ubezpieczy Korpus z południa i zachodu. Rozpoznaje w kierunku na Załośce i Poczajów Nowy.

d/ Odwód:

11 Bryg.panc. w rejonie Horynka - Kuszlin.

2 baony pograniczne - w rejonie Kunienic Wielki..

Przewidywane użycie w kierunku zachodnim lub płdn.-zach.

III. Uwagi

W dniu 13-go w godzinach popołudniowych dca strony czerwonej ma już dokładne wiadomości o pojawieniu się świeżych sił przeciwnika na bliższym przedpolu Krzemieńca.

Czy wobec wyraźnie zarysowującej się przewagi sił przeciwnika miało się jeszcze widoki powodzenia na wykonanie zadania w dniu 14.IX. Sądzę, że już minimalne i prawdopodobnie osiągnięty wynik wieczorem dnia 13-go byłby maksymalnym sukcesem II korpusu.

Dla wykazania, że istniała możliwość osiągnięcia większych wyników, przeprowadzę krótkie rozważania i kalkulacje sztabowe.

1. Zadanie.

II korp. ma: - wykonać zniszczenia na linii kolejowej Brody -

Dubno,
opanować rejon Krzemieńca, skąd być gotowym do uderzenia w kierunku na Beresteczko lub na Dubno.
Rozpatrzmy najsamprzód drugą część zadania, a w pierwszym rzędzie sprecyzujemy jej istotę.
Stosownie do zamiaru Dcy frontu, który chce uderzyć na rejon koncentracyjny przeciwnika, opanowanie Krzemieńca jest tylko fazą wstępną do właściwych działań. Walka o Krzemieniec ma przede wszystkim zapewnić II korp. jak najkorzystniejsze warunki do dalszej walki, a warunkami tymi są: posiadanie wyjść z nad rz.Ikwy oraz niedopuszczenie do połączenia się sił przeciwnika.

Uchwycenie przedmościa Bereh-Plaszowa-Hrada zapewni już korzystne warunki do uderzenia w obydwóch kierunkach /działanie po wschodniej stronie rz.Ikwy na Dubno - terenowo jest trudne, a tymbardziej, nie do pomyślenia jest działanie po obydwu stronach rzeki/ ale dopiero zniszczenie sił przeciwnika, wysuniętych na wschodni brzeg rz. Ikwy daje pełną swobodę działania i otwiera drogę do rejonu koncentracyjnego przeciwnika.

Stąd nieopanowanie Krzemieńca, ale pobicie przeciwnika w rejonie Krzemieńca i opanowanie rejonu Bereh-Plaszowa - Grada jest właściwą istotą drugiej części zadania.

A teraz zastanówmy się pod jakim warunkiem mogło być zrealizowane tak pojęte zadanie.

Według posiadanych wiadomości siły przeciwnika na wschodnim brzegu rz.Ikwy, można było ocenić na 1 w.j.piech., 1 w.j.kaw. i oddziały KOP.

Nic nie wskazywało na obecność innych W.J. Więcej jak prawdopodobnym było, że siły te będą walczyły w ciągu 12 i 13. IX.w odosobnieniu, natomiast już od dnia 14 trzeba liczyć się z ewentualnym zasileniem ich przez nowe jednostki przybywające do rejonu koncentracyjnego /początek koncentracji niebieskich przewidziany był na dzień 13-go/.
Z porównania sił obydwóch przeciwników wynika, że II korp. będzie posiadał do dnia 13.IX. dwukrotną przewagę, co teoretycznie rzecz biorąc i abstrahując od innych czynników, daje możność pobicia przeciwnika, ale pod warunkiem, że działanie będzie prowadzone z taką szybkością i zdecydowaniem, że wieczór 13.IX. musi przynieść rozstrzygnięcie.

2. Szybkość działania.

Biorąc szybkość działania, jako punkt wyjściowy do swych rozważań, postaram się przeanalizować możliwości zrealizowania jej w działaniach II Korp. Według posiadanych wiadomości siły przeciwnika w dniu 11.IX.były ugrupowane:

- 1 W.J.kaw. /około 6 p.uł./ + pułk KOP na pograniczu w osłonie. Gros sił na południe od Szumska, na północ tylko słaba przesłona,
- 1 W.J.piech.w rejonie Krzemieńca w toku koncentracji. W dniu 12.IX. ugrupowanie to może pozostać bez zmiany, jednak nie jest wykluczone wzmocnienie oddziałów na pograniczu. Natomiast jest mało prawdopodobne, aby cała W.J. została wyrzucona wprzód, najprawdopodobniej gros jej sił będzie przygotowywać obronę gór krzemienieckich.

Wobec tego za najbardziej prawdopodobną hipotezę o działaniu npla należy przyjąć początkowe opóźnianie npla,

a następnie obronę na górach krzemienieckich.

Stosunek sił przeciwnika i własnych w obydwóch fazach działania wyrazi się w przybliżeniu:

w opóźnianiu - jak 1 : 3 /1: 2½/

w obronie - jak 1 : 2.

Jak widać z samego stosunku sił, pomijając już względy terenowe, opór przeciwnika będzie silny i to nietylko w obronie, ale nawet i w opóźnianiu. Stąd wypływają następujące wnioski:

- należy unikać walki czołowej, która przerodzi się w przewlekłą walkę, z miejsca przekreślając szybkość działania /wybór kierunku uderzenia/,
- rzucić do uderzenia gros sił, aby z miejsca uzyskać zdecydowane powodzenie /podział sił/,
- tak zgrać działania wojsk, aby każdy napotkany opór mógł być szybko łamany /organizacja dowodzenia/.

Rozważmy te wnioski.

a/ Wybór kierunku uderzenia.

Zanim przystąpię do rozpatrzenia warunków uderzenia na Krzemieniec, krótko omówię wpływ małego Polesia na działanie II korpusu. Małe Polesie o b.dużych kompleksach leśnych i częściowo podmokłych gruntach, stanowi bezsprzecznie przeszkodę w znaczeniu operacyjnym, jednak w działaniach II korpusu na Krzemieniec staje się ono o tyle istotne, że daje osłonę od północy oddziałom posuwającym się na południe od niego. Dopiero w wypadku uderzenia z rejonu Krzemieniec na Dubno, nabiera ono swojej mocy i zgóry przesądza użycie tu większych zgrupowań wojsk.

Do rejonu Krzemieniec wyprowadzają dwa kierunki:
kierunek południowy - wprost na Krzemieniec od wschodu /Lachowce - Krzemieniec/
kierunek północny - obchodzący Krzemieniec od północy /Szumsk - Baszkowce/.

Kierunek południowy. Długość kierunku około 35 km. Sieć komunikacyjna dość dobrze rozwinięta.
Kierunek ten wyprowadza czołowo na oddziały opóźniające i obronę npla pod Krzemieńcem.
Na osi marszu dwie przeszkody do pokonania - rz.Wilja i Horyń. Rz.Horyń z linią jezior i stosunkowo dość szeroką i podmokłą doliną stanowi dość poważną przeszkodę /szczególniej dla broni panc./

Obie przeszkody dostatecznie bronione w dużej mierze opóźnią ruch na zachód. W dalszych działaniach na zachód rz. Horyń daje osłonę od południa.

Warunki natarcia na Krzemieniec b.słabe. Ta część gór krzemienieckich, częściowo zabudowana, zalesiona i pocięta głębokimi jarami, posiada charakter mało dostępnych gór. Warunki te polepszają się dopiero na południe od Krzemieńca.

Walka czołowa o Krzemieniec przerodzi się w przewlekłą i uporczywą walkę, a poza tym o wątpliwych widokach powodzenia.

Wreszcie na kierunku tym istnieją korzystne warunki użycia broni panc. /po przekroczeniu rz.Horyń/.

Kierunek północny. Długość kierunku około 25 km.Sieć drożna nieźle rozwinięta. Kierunek ten osłonięty od północy przez

Małe Polesie, wyprowadza na skrzydło i stąd najkrótszą drogą na tyły npla.

Na osi marszu przeszkody do pokonania:

- rz. Wilja z dość szeroką i podmokłą doliną, jednak słaba obsada na północ od Szumska nie nasunie żadnych trudności w przekraczaniu rzeki.
- Ewentualne zniszczenia, a przede wszystkim zawały leśne.
- Warunki natarcia na północ od Baszkowce dość dobre - wąski pas leśny nie trudny do przedarcia się.
- Na południe od Baszkowce lasy i głębokie jary trudne do pokonania, a poza tym prawie wykluczające współdziałanie z natarciem północnym. Sprawa ta wymagać będzie specjalnej troski.
- Warunki użycia broni pancernej niekorzystne.

A więc z analizy i porównania obydwóch kierunków uderzenia, należy dojść do wniosku, że kierunek północny znacznie krótszy, korzystniejszy i bezsprzecznie szybciej prowadzący do celu.

b/ Podział sił.

Siły II korp , za wyjątkiem br.panc. /zdolna będzie do działania w dniu 12.IX. w godzinach popołudniowych/ są gotowe do działania od świtu dnia 12.IX. Korpus działa w odosobnieniu i nie może liczyć na wznocnienie w dniach najbliższych.

Jak wobec tego dokonać podziału sił ?

Położenie npla znane i jasne, niespodzianki w pierwszych dniach mało prawdopodobne, a więc rozwiązanie proste - gros sił przeznaczyć do uderzenia, a minimum do odwodu. Przewaga po stronie czerwonej jest tak nie wielka, że zachowanie

większych odwodów doprowadzi do anemicznych uderzeń, z góry uniemożliwiających szybkie rozstrzygnięcie.

Mówiąc konkretnie - widziałbym następujący podział sił:

2 W.J. piech. + W.J.kaw. + Br.Panc./w godzinach popołudniowych/ w pierwszym rzucie, oddziały pograniczne w odwodzie.

c/ Organizacja dowodzenia.

Każdy napotkany opór musi być szybko łamany. Wymaga to nie tylko zdecydowanego uderzenia przez poszczególne jednostki, lecz i ścisłego współdziałania między nimi.

W danym wypadku szczególnie dwa momenty wymagają uregulowania współdziałania, a nawet osobistego kierowania walką, t.j. w czasie przekraczania rz.Wilji i natarcia na obronę w rejonie Krzemieńca. Wiemy, jak trudne są warunki natarcia na góry krzemienieckie - tu rozstrzelone wysiłki W.J. nie doprowadzą do celu. W tej sytuacji dca korpusu powinien przejść z roli dcy operacyjnego na dcę taktycznego, sam zmontować bitwę i nią osobiście kierować.

Poza tym, w wypadku trudności bezpośredniego dowodzenia innymi jednostkami, wyznaczyć wspólnego dcę nad tymi W.J., które działają na innym kierunku i mają analogiczne zadania /Br.Kaw. i Br.Panc./

3.Wniosek ogólny.

Z rozpatrzenia wszystkich trzech wniosków wynika, że przez uderzenie gros sił na kierunku północnym /Szumsk - Baszkowce/ uzyska się największą szybkość, jaką można było osiągnąć w działaniach II korpusu.

Skalkuluję teraz, co wobec tego można było osiągnąć

w ciągu dwudniowej walki.

Dnia 12.IX. do godziny 12-ej prawdopodobnie udało by się przekroczyć rz.Wilję i opanować rejon Szumska. O godz.12-ej do godz.18-ej można zrobić 12-14 km., a zatem do wieczora korpus prawdopodobnie osiągnął by linię:Uhorsk - Tylawka - Ludwiszcze.

Dnia 13.IX. - do godz.12.- D.P. działająca na północ od Baszkowce, przedarłaby się przez las i osiągnęłaby rejon wz. 285,7 Moczary - Lisznia. D.p. południowa podeszłaby pod pozycję obronną i zorganizowałaby natarcie na Czugale/. Br.kaw. i br.panc. /o ile nie otrzyma innego zadania/ weszłyby również w styczność pozycji npla. Od godz.12-ej wspólnie natarcie na Krzemieniec.

Sądzę, że przy tej kalkulacji czasu, doszłoby w ciągu popołudnia i nocy z 13/14 - o ile już nie wykonania całkowitego zadania, to przynajmniej do poważnego nadszarpnięcia przeciwnika i opanowania przepraw na Ikwie.

Dla podkreślenia różnicy w wyborze kierunków uderzenia dodam, że wydaje mi się wątpliwym, aby zorganizowane natarcie na kierunku południowym mogło dojść do skutku jeszcze w ciągu dnia 13.IX. Długość kierunku od podstaw wyjściowych około 35 km, a więc nieomal 2 dni marszu, a czas na zorganizowanie natarcia ?

Przejdę teraz do omówienia 2-ej części zadania. Tu z miejsca nasuwają się pytania: gdzie należy dokonać zniszczeń, czym i w jakiej kolejności ?

a/ Miejsce zniszczeń.

Wykonanie zniszczeń kolejowych ma zmusić npla przede

wszystkim do przesunięcia stacyj wyładowczych dalej na zachód. Poza wywołaniem zamętu i straty czasu na przewokslowanie transportów - opóźnienie koncentracji, wyrazi się w różnicy czasu domarszu ze starych i nowych stacyj wyładowczych do rejonu koncentracyjnego. Oczywiste, im ta różnica większa, tym opóźnienie będzie skuteczniejsze. Stosownie do tych wymogów wykonanie zniszczeń na linii kolejowej Brody - Dubno ma rację bytu dopiero na odcinku Brody i dalej na zachód.

b/ Środki.

Do wykonania dalekich zniszczeń powołane są w pierwszym rzędzie lotnictwo i bronie ruchliwe.

W konkretnym wypadku dca frontu nie przydzielił korpusowi lotnictwa bombardującego, a to z tej prostej przyczyny, że zamierza sam użyć go do zniszczeń o dużo większym zasięgu, jak linia kolejowa Brody - Dubno.

Stąd wykonanie bliższych zniszczeń musiało przypaść w udziale jednostkom ruchliwym, a przede wszystkim Br.Panc. /jest to jeden z powodów, uzasadniających przydział Broni Panc. do korp./

c/ Kolejność wykonania zadania.

Nasuwają się tu dwa sposoby wykonania zadania - 1-szy - najsamprzód opanować rejon Krzemieńca i stąd dopiero rzucić br.panc. na Brody. Dodatnią stroną tego sposobu jest, że wszystkie siły korpusu wezmą udział w bitwie o Krzemieniec, natomiast ujemną, że wykonanie zadania ulegnie opóźnieniu i może być utrudnione przez napływające siły npla.

2-gi - Równocześnie z uderzeniem na Krzemieniec rzucić Br.Panc. bezpośrednio na Brody. Warunki terenowe nie są na

tyle trudne, aby nie zaryzykować tego sposobu.

Przeprowadzenie tego zamiaru widziałbym:
w ciągu dnia 12.IX. Br.Panc. pozostaje w rejonie Teofilpol. W nocy z 12.IX. przesunąć Br.Panc. do rejonu Wiśniowiec - południe. Dnia 13.IX. o świcie Br.Panc. rusza przez Poczajów Nowy na Brody. Podtrzymaniem dla niej byłaby 4 BK. działająca przez Wiśniowiec na Poczajów Nowy.

Z rejonu Wiśniowiec do Brodów około 60 km i przyjmując 10 km na godzinę, otrzymamy 6 godzin na przemarsz Br.Panc., a więc na wykonanie zniszczeń i ewentualną walkę pozostaje jeszcze 7 godz.czasu. Sądzę, że czas ten wystarczy na wykonanie zadania w ciągu 13.IX.

Są to wprawdzie rozważania teoretyczne, ale bądź co bądź bezpośrednie uderzenie na Brody jest najszybszym sposobem wykonania zadania, co prawdopodobnie leży i w intencji dcy frontu.

4. Końcowe wnioski.

Reasumując dotychczasowe moje wywody, dochodzę do ostatecznego wniosku, że zadanie postawione II korp. leżało w granicach możliwości wykonania go. O ile nie doszło do tego, to przyczyn szukać należy w pierwszym rzędzie w błędach wykonawców. Zasadniczym niedociągnięciem Dtwa II korpusu był brak postawienia sobie wyraźnego pytania, co się chce osiągnąć i kiedy, a poza tym niedocenianie szybkości działania w tej operacji.

Opanowanie Krzemieńca nie jest celem działania, lecz tylko środkiem ułatwiającym wyprowadzenie korpusu na zachod-

ni brzeg Ikwy.

Zrozumiałym jest, że te zasadnicze niedociągnięcia musiały w konsekwencji zaważyć na decyzji dcy korp.

W działaniach II korp. nasuwają się następujące uwagi:

1. Wybór kierunku uderzenia niekorzystny, prowadził bowiem do długotrwałego natarcia czołowego,
2. korpus posuwał się w zbyt szerokim ugrupowaniu,
3. za długie trzymanie w odwodzie Br.Panc. i nie wykorzystanie jej siły przebojowej musiało odbić się na tempie działań.
4. niewykorzystanie okazji pobicia 3 D.K. niebieskiej w dniu 12.IX. Rzucenie Broni Panc. na kawalerię w rejonie Łanowce doprowadziłoby prawdopodobnie do rozbicia jej.
5. W dniu 13.IX. najkorzystniej byłoby podporządkować Br.Panc. Dcy Br.Kaw., gdyż obie W.J. działały na jednym kierunku obok siebie.
6. Natarcie na Krzemieniec wymagało sharmonizowanego działania obydwu W.J. piechoty pod kierownictwem wspólnego dowódcy.

Działanie każdej d.p. na własną rękę nie mogło przynieść szybkiego rozstrzygnięcia.

W działaniach II korpusu zadanie oraz szybkość działania powinny były być tym drogowskazem, któryby jasno i stale przyświecał Dcy i jego sztabowi we wszystkich ich poczynaniach i wątpliwościach operacyjnych.

B. STRONA NIEBIESKA

I. Założenie

/skrót/

Mapy, jak strona czerwona.

1. Położenie.

a/ Ogólne: Zarządzona w dniu 1.IX.br. powszechna mobilizacja w kraju ma przebieg spokojny i dobiega końca.
Na granicy, poza rozpoznaniem, spokój. Niebiescy, wykorzystując wcześniejsze zakończenie koncentracji, zamierzają niezwłocznie uderzyć na nieskoncentrowane jeszcze siły czerwonych.

W tym celu na południowym odcinku frontu koncentrują się dwie armie w rejonach, jak na szkicu.

W luce między obiema armiami zostaje utworzona Sam. Grupa Op."Brody".

b/ Wiadomości o nplu:
Ukończenie koncentracji czerwonych przed 20.IX. nie jest spodziewane, natomiast stwierdzono wzmocnienie granicy. Według dotychczasowych danych na odcinku Sam.Grupy Op., siły npla ocenia się na 1 Dp. piech. 1 Dk. i oddziały pograniczne. W rejonie Białogródka prawdopodobnie koncentruje się nowa W.J.piech.

c/ Położenie własne - jak szkic Nr 1.

d/ Zadanie dla Sam.Grupy Op.
Licząc się z usiłowaniem czerwonych opóźnienia własnej

koncentracji - Sam.Grupy Op."Brody" ma zapewnić do dnia 17.IX. osłonę koncentracji 11 i 13 armii w luce między nimi.

W tym celu:

- osłoni linię kolejową Brody - Dubno
- niedopuści do wyjścia czerwonych do rejonów koncentracyjnych obydwóch armii.

Równocześnie Sam.Gr.Op. w przewidywaniu użycia jej do działań zaczepnych w kierunkach wschodnim lub płdn.-wschodnim, zapewni sobie jak najkorzystniejsze warunki do walki na tych kierunkach.

Pas działania, jak na szkicu.

Na północy i południu oddziały osłonowe obydwóch armii.

II. Rozkazy dcy Sam.Gr.Op."Brody"i krótki przebieg wypadków.

Dca Grupy zamierza aż do czasu skoncentrowania wszystkich sił Grupy - bronić się na górach Krzemienieckich, opóźniając npla z nad granicy.

Po skoncentrowaniu sił uderzyć na czerwonych.

Dzień 12.IX.

1. Rozkaz operacyjny na dzień 12.IX./wyciąg'/.

a/ Zamiar - jak wyżej.

b/ Zadania.

- pułk KOP - osłania w dotychczasowym pasie - jako ostateczna linia odskoku do dnia 14.IX.rano - płdn. wyjścia z lasów Antonowce - Stożek - Baszkowce.
- O.W. w składzie p.p. z dyonem art.

- wysunąć na rzekę Wilię w rejon Nowostaw - Szumbar z zadaniem osłony kierunku Krzemieniec - Rudka,
- 3 Dk. - osłania koncentrujące się jednostki własnej Grupy Op.oraz 11 armii.

Rozpoznać koncentrujące się siły npla w rejonie Lachowce i Białogródka.

2. Przebieg wypadków.

Pułk KOP: - Baon odwodowy o godz.6.30 na skutek natarcia npla na Suraż, zostaje przesunięty do rejonu wzg.297,2 płdn. Sadeczki Małe.

Na rz.Wilii pułk broni się do godz.14.30,po czym pod naporem npla cofa się na Baszkowce i Dąbrową.

O.W. 22 Dp. na skutek zagrożenia od północy, cofa się o godz.15-ej na Nowosiółki. Przed sobą nie ma npla.

O godz.17.30. pułk KOP zajmuje linię: Soszyszcze - Dąbrowa - Tylawka - Uhorsk.

O.W. 22 Dp. - Ludwiszcze - m.Wilia.

O.W. 6 BK. - Rybcza.

3 DK. po przejściu rz. Zyrak napotkała kawalerię npla, którą po walce w rejonie Oryszkowce - Jankowce odrzuciła na rz.Żerdź.

O.W.6 bk. został odrzucony na Radoszówkę - Szkorbutówkę.

Dalsze natarcie 3 Dk. na kaealerię czerwoną, zostało zatrzymane na linii rz. Żerdź. Tu Dk. pozostaje aż do nocy.

1/ Rozkaz na dzień 13.IX.

/wyciąg/

a/ Zamiar: Bronić przedmościa Krzemieniec oraz płdn. wyjść z lasów Antonowce - Stożek - Baszkowce.
W pozostałej części pasa działania - opóźniać.

b/ Zadania: Pułk KOP - osłonić skrzydło przedmościa Krzemieniec przez obronę na linii Baszkowce - wzg.372 /płdn. Huta Antonowiecka/,
22 DP. - broni przedmościa Krzemieniec na dotychczasowej linii obronnej, zapewniając wyjścia do działań w kierunku południowym i płdn.wschodnim.
Rozgraniczenie pomiędzy 22 D.P. i pułkiem KOP: Andrucha Wielka wł. dla KOP - Ludwiszcze wył. dla KOP.
3 D.K. osłania w dalszym ciągu koncentrujące się własne W.J. Jako ostateczną linię odskoku na dzień 13.IX. wyznaczam linię rz.Ikwy - m.Rydoml - m.Swiniuchy - rz.Hniz-deczna, którą należy utrzymać do rana dnia 14.IX.

2/ Przebieg wypadków.

22 D.P. - do godz.14-ej utrzymała całkowicie linię obronną pod Krzemieńcem.
Dopiero w godzinach przedwieczornych npl opanował Czugale i walki toczą się o górę Sukilia.
Pułk KOP.- Natarcia na Baszkowce nie miały powodzenia i pułk w całości utrzymał swój odcinek obronny.
3 D.K. - O godz.10-ej wykonała natarcie z rejonu Horynka

w kierunku północnym, lecz natarcie zostało zatrzymane na grzbiecie 2 km. płnc.Horynka.

O godz.15-ej wychodzi natarcie kawalerii i broni pancernej czerwonych na rejon Horynka - Kuniniec Wielki.

D.K. zmuszona do odwrotu, cofa się na Zaleśce, a częściowo i za rz.Ikwę. Jeden pułk rozbity.

25 D.P.-e godz.18-ej osiągnęła czołem Oleksiniec Stary - Baszuki - bez styczności z nplem.

Decyzja na dzień 14.IX.

a/ Zamiar: Zamierzam pobić npla na przedpolu Krzemieńca, utrzymując w tym celu przedmoście. W ciągu nocy wprowadzić 24 D.P.w myśl wytycznych, na przedmoście.

25 D.P. przesunąć w rej.lasów Kuniniec Wlk. 3 D.K.w ciągu nocy przesunąć do rej.Okniny Wielkie.

Natrzeć koncentrycznie o świcie.

b/ Zadania:

- 22 i 24 D.P. pod moim dowództwem natrze w ogólnym kierunku na Katrynburg - wsparta całą artylerią grupy.
- 25 D.P.uderzy z lasów Kuniniec Wielki na Cecyniówkę.
- 3 D.K.uderzy na tyły npla w rej.Zahajce osłaniając tym działaniem 25 D.P.od wschodu i zamknie drogi odwrotowe na rz.Wilia w rej.Nowostaw.
- pułk KOP osłoni lewe skrzydło Grupy Uderz. po osi: Ludwiszcze - Cecyniówka.

II. Uwagi.

A.Sam.Grupa Op."Brody" otrzymuje następujące zadanie:

- osłoni linię kolejową Brody - Dubno
- nie dopuści do wyjścia czerwonych do rejonów koncentracyjnych obydwóch armii,
- w przewidywaniu działań zaczepnych w kierunkach wschodnim lub płdn.-wsch. zapewni sobie jak najkorzystniejsze warunki do walki.

Jak wynika z samej konstrukcji zadania, Sam.Grupa Op. otrzymuje na pierwszy rzut oka trzy rozbieżne zadania, rozpatrzmy przeto, w jakim stosunku powstają one ze sobą i jakie istnieją możliwości wykonania ich.

Ad a/ Osłona linii kolejowej Brody - Dubno.

Zagrożenie linii kolejowej może nastąpić nie tylko przez bezpośrednie uderzenie oddziałów nplskich, lecz i przez jego pociski, oddawane nawet ze znacznych odległości.

Nie potrzebuję chyba uzasadniać, że grzbiet krzemieniecki daje doskonałe warunki wykonania ogni dalekich na linię kolejową Brody - Dubno.

Stąd utrzymanie gór krzemienieckich daje dopiero pełną osłonę linii kolejowej tak przed bezpośrednim zagrożeniem, jak i zagrożeniem w postaci pocisków artyleryjskich.

Ad b/ Osłona rejonów koncentracyjnych obydwu armii prowadzi do działań na dwu rozbieżnych kierunkach. Jasnym jest, że Sam.Grupa Op. musi zająć takie stanowisko, aby mogła

przeciwstawić się nplowi na każdym z tych kierunków.

Kierunek uderzenia na rejon koncentracyjny 13 armii prowadzi przez Krzemieniec /działanie przez Małe Polesie mało prawdopodobne/ natomiast na rejon 11 armii - na południe od Krzemieńca. Przy tym układzie kierunków rejon Krzemieńca najbardziej odpowiada wymaganym warunkom, gdyż zapewnia:

- bezpośrednią osłonę koncentracji 13 armii,
- pośrednio osłania koncentrację 11 armii, dając doskonałe warunki do uderzenia na skrzydło i tyły npla, działającego na południe od Krzemieńca.

Ad c/. Przez korzystne warunki do walki należy rozumieć nie tylko warunki terenowe, lecz i swobodę ruchów w dowolnym kierunku. Ze względów terenowych posiadanie wyjść z nad rz. Ikwy jest koniecznym warunkiem dla działań na wschód.
I tu znowu wał krzemieniecki, tak trudny do przedarcia się, staje się tym punktem terenowym, który zapewni jak najkorzystniejsze warunki do ruszenia na południe lub wschód.
Poza tym spełnienie drugiego warunku wymagać będzie pobicia tego npla, któryby, czy to przez bezpośrednie uderzenie na Krzemieniec, czy też na południe od niego usiłował ograniczyć swobodę ruchów Sam.Grupy Op. I tu również grzbiet krzemieniecki odegra niepowszednią rolę.
Widzimy więc z tej krótkiej analizy zadania i terenu, że wszystkie zadania pokrywają się w terenie i że posiadanie gór krzemienieckich staje się nieodzownym warunkiem wykonania każdego z nich.

Rozpatrzmy teraz, jakie istnieją możliwości utrzymania rejonu Krzemieńca.

Musimy rozróżnić tu dwa okresy.

Okres I-szy od 11.IX. - 13.IX. włącznie:

siły własne wynoszą: 1 W.J. p. + p.KOP + D.K.

siły przeciwnika: Rozpoznanie - 2 W.J.p. + 1 W.J.kaw./D.K./ + oddziały pogr.

Obecność innych sił nie stwierdzona.

Należy przypuszczać, że npl ma zamiary zaczepne. Z porównania sił widać dotychczasową przewagę czerwonych, a więc jesteśmy słabsi i musimy bronić się.

Okres II - od 14.IX.: Siły własne wynoszą:

3 W.J.p. + 1 D.K. + p.KOP.

Siły przeciwnika mogą wzrosnąć najwyżej o 1 W.J.

Teraz będzie równowaga, a nawet najprawdopodobniej przewaga po stronie niebieskiej, a więc możemy przejść do przeciwnatarcia.

1. Obrona. Odcinek Sam.Grupy Op.nawet poza wyeliminowaniem Małego Polesia jest bardzo szeroki i wynosi w linii powietrznej około 50 km.

Ten nieproporcjonalny stosunek przestrzeni do sił, oraz duża dowolność wyboru kierunku uderzenia przez npla z miejsca wyklucza obronę w pasie przygranicznym /na linii Wilji i Horynia/.

Dopiero następna z kolei linia tj. Góry Krzemienieckie i rz.Ikwa daje b.dobre warunki obrony, a poza tym grzbiet krzemieniecki zapewnia te korzyści jakie wymieniłem przy wstępnym omówieniu o osłonie rejonów koncentracyjnych.

Do rejonu Krzemieńca wyprowadzają dwa kierunki - jeden wprost na Krzemieniec, a drugi obchodzący Krzemieniec od północy.

Kierunek ostatni jest groźniejszy i to musi znaleźć swój wyraz w organizacji obrony.

Nie będę wdawał się w szczegóły samej organizacji obrony, lecz chcę zwrócić uwagę, że i tu siły nie wystarczą na zorganizowanie ciągłej obrony stałej ,

/długość grzbietu krzemienieckiego ponad 20 km - co stanowczo za dużo dla 1 w.j.p.i p.KOP./dlatego należy bacznie śledzić kierunki działania npla i te kierunki przede wszystkim silnie obsadzić.

2. Przeciwnatarcie.

Na podstawie dotychczasowych danych o nplu trudno skonstruować szczegółowy plan działania.

Nasuwały się tu dwie ewentualności:

Npl uderzy na Krzemieniec - wówczas 22 Dp. uderza czołowo a 24 i 25 dp. i D.K.na płdn.skrzydło i tyły.

Npl pójdzie na płdn. od Krzemieńca /hipoteza mało prawdopodobna/ - wówczas 25 Dp. uderzy czołowo, a pozostałe jednostki na północne skrzydło.

Szczegółowe rozpracowanie już samej bitwy można będzie zrobić dopiero na podstawie stwierdzonych kierunków działania npla.

3. Końcowe wnioski:

Z przeprowadzonych przeze mnie rozważań wyciągam ostateczny wniosek:

Tylko bezpośrednia obrona gór krzemienieckich oraz przeciwnatarcie wykonane skoncentrowanymi siłami całej grupy umożliwiały wykonanie wszystkich zadań, postawionych Sam.Grupie Op."Brody".

Ocena sytuacji, przeprowadzona przez Dtwo Sam.Grupy Op. była trafna, stąd decyzja Dcy Grupy i wykonanie ich były logiczne i słuszne.

Mam jedynie dwa zastrzeżenia:

a. zneglizowano w obronie odcinek północny, położony na najbardziej groźnym kierunku uderzenia npla.

b. powątpiewam w realność wykonania ostatecznej decyzji Dcy Sam.Grupy Op.

Przegrupowanie 3 D.K. ze wszystkimi służbami w ciągu nocy z rejonu Zaleśce przez 25 D.P. stworzy taki zamęt i pomieszanie związków, że obie W.J. nie będą w stanie wyruszyć o oznaczonej godzinie.

. Uwagi o pracy sztabów.

Dział operacyjny:

1/ Wytyczne:

Mają charakter rozkazodawczy. Z góry nastawiono się na jedną ewentualność, a tymczasem należało wziąć pod uwagę różne możliwości i od tego uzależnić sposoby wykonania zadania. Jest to wynikiem zbyt jednostronnej oceny możliwości npla.

Przy takim postawieniu sprawy, lepiej było nie wydawać wytycznych, a tym bardziej, że nie zachodziła potrzeba wydawania ich.

2/ Rozkazy: Niejasność sprecyzowania zadań i niewykonalność, np. a/ Zadania dla 3 D.K.są rozstrzelone i właściwie niewykonalne. Ma ona "osłonić" koncentrację grupy op. i 11 armii, rozpoznać siły npla w rej.Lachowce i Białozórka", oddalone od siebie 32 km i znajdujące się w rozbieżnych kierunkach.

Nie można łączyć ze sobą zadań osłony,które wiążą jednostkę określonym kierunkiem lub odcinkiem,z zadaniami rozpoznania, wymagającymi wyjścia z siłami głównymi na przedpole odcinka osłony w kierunkach, gdzie stwierdzono npla.

Należało raczej nakazać 3 d.k. w pierwszej fazie rozpoznań, a w drugiej fazie osłaniać.

Określenie zadania dla O.W. niebieskiego osłonę kierunku Krzemieniec - Rudka jest niewłaściwe, gdyż kierunek ten jest raczej Szumbar - Krzemieniec.

O.W. Zcy dcy 17 p.uł.,składający się z 2 szwadronów i szw.kolarzy, otrzymują jako ostatnią linię odskoku linię 12 km długości, co wydaje się mało realne.

14 p.uł.z plutonem pionierów wsparty bat.art. ma bronić pozycji długości 6 km - nierealne.

b/ 16 D.P. ma się przegrupować pomiędzy 17,00 a 21.00 dnia 11.IX. na linię Olszanica - Wiązowiec,dokąd ma 20 km, przy czym ma tylko 2 godziny za dnia,a resztę

godzin w nocy. Przegrupowanie to w godzinach tych jest niemożliwe, bo w tym czasie się nie mieści. W ciągu 2 godzin za dnia można zrobić 8 km.,a pozostałe 12 km można zrobić w nocy w 4 godziny; to jest do godz.23.00.,a nie 21.00 - stąd odpoczynek wojsk będzie o 2 godziny krótszy. Do świtu tj. do godz.4.00.pozostanie 5 godzin.

Położenie własnych oddziałów podane w rozkazie jest nierealne. Rozkaz nosi godz.wydania 0.30.,a biorąc pod uwagę, że walka zakończyła się o zmierzchu /18,30/ i że trzeba liczyć conajmniej 2 godziny na zebranie się oddziałów zaangażowanych w walce i na nakarmienie koni, marsz nie mógł się rozpocząć wcześniej jak o godz.20.30. Odległość do podanych rejonów wynosi 30 km.,tak,że ugrupowanie podane w położeniu osiągnięte być może najwcześniej 13.IX.o godz.2.30.

- Zapominanie o oddziałach i ich zadaniach.

Np. Zapomniano w rozkazie operacyjnym o szwadronie panc.dyw.kaw., którego nie umieszczono w żadnym ze zgrupowań.

W rozkazie op.brak punktu "artyleria" /niebiescy/ Nie powiedziano w rozkazie, co ma robić O.W. 22 D.P.po zepchnięciu go przez nplą.

- Organizacja dowodzenia.

Czy nie korzystniej byłoby podporządkować w dniu 12.IX. O.W. Zcy dcy 17 p.uł. Dcy O.W.piechoty 22 D.P. ? Dca D.K. będzie miał trudności w dowodzeniu.

Dca D.K. tworzy dwa odcinki obronne: 14 i 17 p.uł które łączą się na płnc od Krzywczyki. Należałoby oba odcinki te oddać pod wspólne dtwo, co zmniejszyłoby ilo

jednostek dowodzonych bezpośrednio przez dcę D.K. Dca D.K. miał wówczas do dyspozycji dcę 6 B.K.nie mającego żadnego zadania. Takie rozwiązanie ułatwiłoby również wsparcie odcinka obrony ogniem art.

- Kierunki posuwania się i rozgraniczenia.

a/ Kierunki działania 15 i 16 D.P. zbyt szeroko wskazane. Raczej wydaje się kierunek działania dla 15 D.P. bardziej południowy po osi Kaszczyńce - Nowostaw - Krzemieniec, ze względu na działania siłami bardziej skupionymi i z drugiej strony ze względu na teren i drożnię.

b/ Kierunek działania dla 4 B.K.z Łanowiec na Wiśniowiec również wydaje się ze względów terenowych za niekorzystny; linia jezior biegnąca ze wschodu na zachód, ogranicza możność działania 4 B.K. na osi Łanowce - Wiśniowiec.

Raczej wydaje się lepszy kierunek działania dla 4 B.K. przez Białozórkę - Wyżgródek - Wiśniowiec.

Rozgraniczenia za płytkie /strona czerwona/,a poza tym przecinające drogi, po których ma odbyć się ruch - doprowadzi to do skrzyżowania kolumn.

- R ó ż n e.

a/ Pkt "Zadanie" i "położenie własne" podane są jak w założeniu. Oba punkty te powinny jednak zawierać zadanie i położenie według oceny dcy Grupy Op., nie zaś przepisane ustępy z rozkazu przełożonego dcy.

b/ Położenie npla podane jest nieściśle. Baony 45 pp. nie znajdują się na odcinku Ostrów - Jampol,lecz w rej.Borowica Wlk. W rej.Kuniów jest kaw.,a nie piech.

Pominęto wyładowania npla i ruchy jego, stwierdzono 10 i 11.IX. przez lotnictwo w rej.Białogródka - Zasław. Nie należy podawać w rozk.op. "możliwości npla", lecz krótko ocenę położenia npla.

Przekręcanie nazw miejscowości - brak korekty.

- Rozkazy szczególne.

Nie jest wskazane pozostawiać "ewentualne zluzowanie" w porozumieniu się 2-ch dowódców. Należy raczej uregulować to przez dtwo wyższe, bądź też wyznaczyć dcę odpowiedzialnego za to /w danym wypadku będący na miejscu dca 22 D.P./

Rozkaz telegraficzny dla 3 D.K.z 12.IX.g.19.00. Należało podać wiadomości o sąsiadach /22 D.P./ i o koncentrującej się na tyłach 25 D.P.

3/ Meldunki.

W niektórych meldunkach brak podawania położenia i zamiaru dcy. W ocenie położenia nie podano osi, lub kierunków, na których zaznaczyły się natarcia czerwonej 15 i 16 D.P.

Ogólna ocena oddziału operacyjnego - dość dobra.

Oddział II.

Cechą charakterystyczną pracy drugich oddziałów jest bardzo intensywne rozpoznanie lotnicze. Wynikło ono:

1/ z niewielkich stosunkowo wiadomości o przeciwniku w założeniach obu stron,

2/ z dużej i wzajemnej odległości sił obu przeciwników, co w konsekwencji uzasadnia znaczne użycie lotnictwa do roz

poznania. Zużycie lotów w dniu 11 chociaż b.duże, nie przekroczyło nigdzie dopuszczalnej ilości lotów.

Plany poszukiwania wiadomości obu stron na dzień 11, opracowane na ogół starannie i dobrze. Zarówno czerwoni, jak i niebiescy oparli je prawie wyłącznie na rozpoznaniu lotniczym. Nakazane bowiem rozpoznanie naziemne jak rozpoznanie bojowe patroli i obserwacja nie mogą na szczeblu grupy operacyjnej być oceniane pozytywnie także i z tego powodu, że sprawy te są integralną częścią obowiązków każdego oddziału, stojącego w kontakcie z nplem.

Rozpoznań bojowych w większym stylu żadna ze stron nie zarządziła.

Rozpoznania lotnicze opracowane zostały w ten sposób, że sieć lotów pokryła cały teren interesujący obie strony i w rezultacie obie strony otrzymały dużą ilość wiadomości ze zdarzeń, jakie w danym terenie i w czasie lotu wywiadowczego obserwator mógł zobaczyć.

Uwaga, jaka się nasuwa przy użyciu lotnictwa, ma charakter natury raczej formalnej a mianowicie, że wiadomości uzyskane przez lotnictwo grupy nie dość szybko docierały do W.J.: dowódca 4-ej B.K. czerwonej żądał rozpoznania terenu, o którym aktualne wiadomości lotnicze posiadał dca korpusu.

Ocena npla.

Odnośnie sił przeciwnika obie strony oparły swe oceny wyłącznie na wiadomościach podanych w założeniu

i uzyskanych na drodze rozpoznania lotniczego. Te elementy kalkulacyjne na ogół wyczerpały zarówno u niebieskich, jak i czerwonych całość zagadnienia.

Obie strony, zarówno czerwona jak i niebieska oceniły siły npla z dużą dokładnością, natomiast przewidywania obu stron co do przypuszczalnych działań swych przeciwników są b. ogólnikowe i ograniczone do najbliższych godzin. Żadna ze stron nie zaznaczyła w dokumentach otrzymanych przez kierownictwo, jak jej zdaniem, może się rozwinąć działanie operacyjne przeciwnika. Być może, że dowódcy obu stron usiłowaliby rozwiązać ten problem w swoich dokumentach zasadniczych, które z powodu krótkiego czasu. przeznaczonego na ćwiczenia, opracowywane nie były.

Wiadomości o nplu podawane w codziennych rozkazach uwzględniono w zakresie w jakim dowódcy stron tymi wiadomościami dysponowali. Ogólnie wiadomości te często były trafne, częściej jednak świeciły dużymi lukami, a zdarzały się wypadki zupełnie błędnego podawania wiadomości o nplu. /Rozkaz op. L.1/III./Op.S.G.O.Brody podaje, że baony 45 pp znajdują się na odcinku Ostrów - Jampol, kiedy w rzeczywistości jest w rej.Borowica Wlka. W rej.Kuniowa jest kaw. a nie piech. Nic nie wspomniano również o wyładowaniach w rej.Zasławia/.

Całokształt pracy III-ch oddziałów obu stron, sądzony z punktu widzenia rezultatów, jest całkowicie pozytywny. Dały one dowódcom obu stron, co w warunkach ćwiczenia było im potrzebne do powzięcia decyzji.

Artyleria

Organizacja dowodzenia:

Na ogół panowała tendencja do nierozdrabniania artylerii i do możliwie scentralizowanego dowodzenia. Zasada b. słuszna, ale nie zawsze w praktyce wykonalna. Chodzi tu przede wszystkim o szczebel Dcy Art. Grupy Op./Korpusu/. Jeśli Dca Grupy Op. /Korpusu/ jest dcą operacyjnym, wtedy jego Dca Artylerii nie może sam dowodzić artylerią, gdyż dowodzenie artylerią jest czynnością taktyczną, a nie operacyjną. Jeśli natomiast Dca Grupy Op. /Korpusu/ dowodzi taktycznie /np. natarcie lub obrona stała/ wtedy jego Dca Artylerii dochodzi w pełni do głosu jako Dca broni. Dowodzić artylerią można tylko na jednym kierunku, jeśli zaś tych kierunków jest więcej, wtedy Dca Artylerii jest tylko doradcą swego dowódcy i fachowym kierownikiem swej broni. Nieprzestrzeganie tej zasady prowadzi do utrudniania dowodzenia.

Zdarzył się wypadek, że dca artylerii jednej ze stron podawał cele i zarządził ich ostrzelanie ze swego m.p. odległego od pola walki o 45 km., a wiadomości swoje czerpał chyba od lotnika, który powrócił z rozpoznania ! Rozkaz przekazany telefonicznie na tą odległość nie może przecież być aktualny w warunkach walki ruchowej! Lepiej było oddać p.a.c. danej Wielkiej Jednostce ! /Wypadek ten zaszedł po stronie niebieskiej pod Krzemieńcem/.

Rozkazodawstwo artyleryjskie.

Na ogół staranne /szczególnie po stronie niebieskiej/.

Poszczególne błędy:

- Ogólny rozkaz operacyjny Dcy Grupy "Brody" z dnia 11.IX. ani słowem nie wspomina o artylerii - przecież dywizje muszą wiedzieć, co będzie robić pac.!
- Wytyczne dla artylerii Grupy Op. wydane przez Dcę Artylerii w dniu 13.IX. o godz.10.00.; a wypracowane na podstawie wytycznych wydanych przez Dcę Grupy Oper."Brody", precyzują konkretne zadania terenowe dla artylerii; przecież Dca Grupy Oper. jeszcze rozkazu do natarcia nie wydał i wiele może się jeszcze zmienić.

Ogólny rozkaz operacyjny II korpusu z dnia 11.IX. w punkcie "Artyleria" m.innymi podaje: "Współdziałanie ogniowe artylerii obu dywizyj przewidują po wyjściu z lasu Nowosiółki". A ten sam rozkaz nakazuje obu dywizjom /15 i 16-ej/ osiągnąć przedmioty położone w 8 km bardziej w tyle /na wschód/! Brak uzgodnienia poszczególnych punktów rozkazu.

Zwracam tu również uwagę, że w punkcie "Artyleria" rozkazu operacyjnego, należy podawać jedynie to, co interesuje całość wojska. Wszelkie rozkazy techniczne muszą być podane artylerzystom osobno w rozkazach artyleryjskich.

- W rozkazie operacyjnym 4 B.K.na dzień 13.IX.brak zupełny punktu "Artyleria". W tabeli marszu w siłach głównych brygady, dwie baterie dak'u rozdzielone na 2 człony /każdy po 1 baterii/ - czy nie lepiej,by dyon dwubateryjny szedł skupiony, a przez to łatwy do rozwinięcia ?

O g ó l n e:

Najlepiej funkcjonowało rozkazodawstwo artyleryjskie w 3-ej dyw.kaw.

Lotnictwo.

Praca sztabów: dców lotnictwa.

Praca skoordynowana funkcjonowała bez żadnych zgrzytów.

Planowanie i organizacja rozpoznań,wykonane zostały z dużym wyczuciem rzeczywistości.

Użycie lotnictwa myśliwskiego.

- Strona czerwona bardziej wykorzystywała dyon myśliwski, osłaniając się przed rozpoznaniem, oraz osłaniając wyprawy bombardierskie.
- Strona niebieska używała dyon myśliwski bardzo skromnie, chociaż warunki wskazywały, że należy dyon myśliwski wykorzystać do maksimum.

Zadania dla lotnictwa bombardierskiego.

Użycie właściwe, nie mniej jednak należałoby pozostawić działalność lotnictwa bombardierskiego na szczeblu wyższym, gdzie planowe użycie całości lotnictwa bombardierskiego da zawsze lepsze rezultaty w wykonaniu zadań i ekonomię zużycia lotnictwa bombardierskiego.

Rozkazy operacyjne.

Tak część Iąsza jak i II-ga bardzo obszernie i szczegółowo ujmują wszystko to, co winne zawierać. Zadania przewidywane w rozkazach operacyjnych jasne i zupełnie realne.

Charakterystyka działań lotnictwa.

Obie strony zużyły bardzo dużą ilość lotów na rozpoznanie, chcąc dać dcom jak najwięcej wiadomości o nplu, które były do tego czasu niedostateczne. Zużycie lotów, aczkolwiek, bardzo duże, nie przekroczyło jednak norm maksymalnych.

Żądanie strony niebieskiej wtórnego bombardowania brygady pancernej nierealne, ze względu na czas.

Saperzy

Strona niebieska:

Plan użycia saperów słuszny. Rozkazodawstwo logiczne. Użycie komp. zmotoryzowanej wykazało jak nowa organizacja i wyposażenie w sprzęt zmotoryzowany i zmechanizowany znacznie zwiększyły możliwości jednostek sapers-

kich, jak wykonanie zniszczeń na rzece Horyń w dniu 11.IX.popołudniu i rz.Ikwie 12.IX. przed południem. Nakazany przemarsz 10 B.Sap., przy wykorzystaniu plutonu transportowego, do przewiezienia 2-ch komp.pieszych wraz z wozami sprzętowymi, do Krzemieńca słuszny.

Transport samochodowy przyspieszając w tym wypadku przybycie saperów do miejsc pracy uratował ich od zmęczenia, co pozwoliło wykorzystać przy pracy nad rozbudową przedmościa Krzemieniec 100% energii ludzkiej, nie straconej na marne.

Strona czerwona.

Plan użycia saperów słuszny. Rozkazodawstwo rozkazami szczególnymi bardzo dobre.

Muszę zaznaczyć, że położony był duży nacisk na rozpoznanie techniczne, oraz możliwosci terenowe i materiałowe, co dało możność dcy saperów poczynić przygotowanie w skupieniu środków do przepraw, wzmocnienia i budowy mostów na rz.Wilii.

3 D.K.

Z rozkazu oper.z dnia 13.IX. punkt "Pionierzy". "Oba szwadrony pionierów bez plut. wydzielonych pod dowództwem dcy 5 szw.pionierów z zadaniem: Uniedostępnienie zniszczeniami przejść między lasem wsch.Kuniniec Wielki a rz.Horyń.

Zamknięcie pasa szerokości około 7 km - przy pomocy jednej tony am.wybuch., bez wyraźnych przeszkód terenowych jest nierealne.

Łączność.

Dowódcy łączności W.J. wykorzystali zupełnie słusznie w pierwszej fazie ćwiczeń istniejącą sieć łączności drutowej przy minimalnym angażowaniu własnych oddziałów łączności.

Rozkazy organizacji łączności, opracowane na podstawie otrzymanych wytycznych od szefów sztabu i rozkazów operacyjnych - celowe i z dużym wyczuciem rzeczywistości,- przy wykorzystaniu wszystkich rozporządzalnych środków łączności.

Przewidywania odnośnie organizacji łączności, użycia oddziałów i sprzętu łączności - na ogół słuszne.

Ogólne uwagi o pracy sztabów.

Istnieją dwa systemy pobierania decyzji przez dowódców:

1/ - Szef Sztabu /względnie szefowie oddz./ referuje Dcy tylko same fakty.

2/ - Szef sztabu referuje ocenę sytuacji wraz ze swymi wnioskami.

W pierwszym wypadku Szef Sztabu nie ma wpływu na powzięcie decyzji, w przeciwieństwie do tego, w drugim wypadku Szef Sztabu jest do pewnego stopnia współautorem

decyzji. Nie będę wdawał się w ocenę każdego z tych systemów, chcę tylko podkreślić, że obowiązkiem Sztabu w obydwóch wypadkach jest przede wszystkim dostarczenie dowódcy takich danych kalkulacyjnych, które wywierają zasadniczy wpływ na pobranie tej lub innej decyzji. W omawianej grze był stosowany drugi system i szkoda, że Sztaby nie przeprowadziły ściślejszej kalkulacji tak co do możliwości npla, jak i możliwości własnych.

Poza tym organizacja pracy w sztabach dobra, wszędzie panował spokój i pogodny nastrój.

KIEROWNIK GRY WOJENNEJ

/-/ K n o l l
gen.bryg.

Za zgodność:

/Grabowski/
mjr.dypl.

JI.

SZKIC NR. 1.

1:300.000

POŁOŻENIE WYJŚCIOWE STRON DO GRY WOJENNEJ w Równem.

REJON KONCENTRACJI 10. A.

REJON KONCENTRACJI 11. A.

LUCK

BUSK

Tarnopol

Seret

Szepetówka

5. D.K. 13. D.P.

K.D.

PUŁK K.O.P. + DYON ART.

45.p.p. 15. D.P.

44.p.p.

43.p.p.

II. K. 1 IX. godz. 19⁰⁰

2. P.A.C.

16. D.P. UKOŃCZENIE KONCENTRACJI 11. IX. godz. 12⁰⁰

11. BR. PANC. 12 IX. godz. 6⁰⁰ po 100 km. marszu.

5. Gr. Op.

BĘDZIE ZEBRANY 12 IX. g. 16⁰⁰ REJON PO WYŁADOWCZY

10. pac

22. d.p.

SKONCENTRUJE SIĘ DN. 11. IX. do godz. 23⁰⁰

24. d.p. REJON PO WYŁADOWCZY

6. B.K. BAON STRZEL.

3. D.K.

Oddziały pograniczne Lachowice i Święciec.

5. B.K.

4. B.K.

OSIĄGNIE ZAŁOŚCE 13. IX. g. 13⁰⁰ po 24 km MARJZU

25. d.p.

5. B.K.

GROS 28. d.p.

Strona niebieska

Strona czerwona

76536
60536-inw.

60536